gemeente
Barneveld

-

Aandachtsgebied: Dienstverlening
Team DIV
Behandelaar: K. Jongeling
Telefoonnummer: 06-21481609

Voorstelnr. 4326
Barneveld, 29 september 2025
Portefeuillehouder: J. van der Tak

Onderwerp: Onderzoek burgemeester Westrik en Reinerus van Nimwegen Tweede Wereldoorlog

## Gevraagde beslissing:

1) Een onderzoek in te stellen naar het handelen van oud-burgemeester Joachim Westrik tijdens de periode 1940-1945.
2) Een onderzoek in te stellen naar het handelen van Reinerus Hermanus Wilhelmus (Reijer) van Nimwegen, welke omgekomen is in Rogova bij Radosjkovize (Wit-Rusland) in 1942.

## 1. Inleiding

De Tweede Wereldoorlog (1940-1945) is een zwarte bladzijde in onze geschiedenis. De onderdrukking van het Nazi-regime heeft diepe wonden geslagen. Jaarlijks staan we op 4 mei stil hierbij tijdens de Dodenherdenking en op 5 mei vieren we onze vrijheid tijdens bevrijdingsdag. Ook vieren we op 17 april de bevrijding van Barneveld. In de afgelopen 80 jaar zijn diverse publicaties geweest over het verloop van de oorlogsjaren in de gemeente Barneveld. Verhalen die de grote lijn van de gebeurtenissen beschrijven, maar ook zijn persoonlijke, menselijke verhalen en herinneringen opgetekend. In de afgelopen jaren is hieraan op diverse manieren aandacht besteed. Van het vernoemen van straatnamen van verzetshelden tot het faciliteren van publicaties en van exposities tot het ondersteunen van herdenkingen (b.v. de herdenking van de ‘Barneveld Groep’ tot een de speciale editie van de Barneveldse Krant in het kader van ’80 jaar vrijheid’).
Per 1 januari 2025 is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (hierna: CABR) deels openbaar en het archief te raadplegen. Na de Tweede Wereldoorlog werden ongeveer 425.000 personen onderzoek op samenwerking met het Nazi-regime. De openbaarmaking van het CABR is aanleiding om na te gaan of de nu openbare dossiers nieuwe inzichten opleveren ten aanzien van het handelen van burgemeester tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast is er aanleiding om onderzoek te doen naar het handelen van de heer Van Nimwegen, zie paragraaf 1.2.

### *1.1. Joachim Westrik*

Westrik werd eind 1948 veroordeeld tot een jaar voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van drie jaar vanwege zijn rol bij twee arrestaties in de oorlogsjaren. Over het handelen van oud-burgemeester Westrik (burgemeester in de periode: 1925-1944) bestaat al sinds 1945 controverse. Hiervan is - meest recent (2022) - melding gemaakt op de Bladermuur in de publiekshal van het gemeentehuis.

### *1.2. Reijer van Nimwegen*

Volgens informatie in het gemeentelijk archief was Reijer van Nimwegen lid van de Organisation Todt en de NSKK. Hij is omgekomen in Wit-Rusland in 1942. Aan de hand van deze bronnen is de heer Van Nimwegen collaborateur genoemd. Over de juistheid van deze classificering bestaat verschil van mening met verwanten van de heer Van Nimwegen. Communicatie tussen gemeentearchief en verwanten hierover heeft geen uitsluitsel gegeven.
Op 21 augustus 2025 is er een brief, gericht aan alle raadsfracties, ontvangen van één van de verwanten van de heer Van Nimwegen. Hierin vraagt hij om actie richting het College en de classificatie ‘collaborateur’ te verwijderen. Deze brief is als ingekomen stuk toegevoegd aan de Raadsvergadering van 8 oktober 2025.

## 2. Beoogd effect

*2.1. Burgemeester Westrik*

Meer inzicht krijgen in het handelen van de heer Westrik in zijn functie als burgemeester van de gemeente Barneveld in de periode 1940-1945.

*2.2. Reijer van Nimwegen*

Een duidelijk antwoord krijgen over de juistheid van de classificering ‘collaborateur’.

## 3. Argumenten

*3.1 Een onderzoek verschaft duidelijkheid en onderzoeksvraag*

Beide kwesties slepen zich al jaren voort. Mogelijk kan dit aanvullende onderzoek meer duidelijkheid opleveren.

De onderzoeksvraag naar oud-burgemeester Westrik richt zich op de vraag of de twee dossiers over hem in het CABR nieuwe inzichten opleveren over zijn handelen.

De onderzoeksvraag naar Reijer van Nimwegen richt zich op de vraag of er genoeg bewijs is om de classificatie ‘collaborateur’ te rechtvaardigen.

## 4. Kanttekeningen

*4.1 Controverse zal niet helemaal verdwijnen*

Het handelen van personen, ook van personen in functie, zal altijd gezien moeten worden in de tijd. Het oordelen of bepaalde handelingen of gedragingen blijft daarmee, ondanks de zorgvuldigheid die betracht wordt bij het onderzoek, een kwestie van het achteraf interpreteren van de bekende feiten en omstandigheden die blijken uit het archief.

## 4. Financiën

Voor het onderzoek hebben we historicus-onderzoeker Alex Dekker bereid gevonden de opdracht aan te nemen. Per onderzoek zijn de kosten nu geraamd op € 6000,=

## 6. Participatie en communicatie

### a) Participatie
Geen

### b) Communicatie
Resultaat van het onderzoek zal aan het College en de Raad worden aangeleverd. Nadat zij hiervan kennis hebben genomen, zullen de resultaten worden gepubliceerd op een nader te bepalen wijze.

## 7. Vervolgstap

Het streven is om beide onderzoeken medio 2026 afgerond te hebben. Daarna worden vervolgstappen bezien.

## 8. Beslispunt

De gemeenteraad informeren over dit besluit.

## 9. Bijlagen

1. Onderzoeksopdracht

# Onderzoek naar het handelen van twee Barnevelders tijdens de Tweede Wereldoorlog

Datum:

**Inleiding**

De Tweede Wereldoorlog (1940-1945) is een zwarte bladzijde in onze geschiedenis. De onderdrukking van het Nazi-regime heeft diepe wonden geslagen. Jaarlijks staan we op 4 mei stil hierbij tijdens de Dodenherdenking en op 5 mei vieren we onze vrijheid tijdens bevrijdingsdag. Ook vieren we op 17 april de bevrijding van Barneveld. In de afgelopen 80 jaar zijn diverse publicaties geweest over het verloop van de oorlogsjaren in de gemeente Barneveld. Verhalen die de grote lijn van de gebeurtenissen beschrijven, maar ook zijn persoonlijke, menselijke verhalen en herinneringen opgetekend. In de afgelopen jaren is hieraan op diverse manieren aandacht besteed. Van het vernoemen van straatnamen van verzetshelden tot het faciliteren van publicaties en van exposities tot het ondersteunen van herdenkingen (b.v. de herdenking van de 'Barneveld Groep' tot een de speciale editie van de Barneveldse Krant in het kader van '80 jaar vrijheid').

Per 1 januari 2025 is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (hierna: CABR) deels openbaar en het archief te raadplegen. Na de Tweede Wereldoorlog werden ongeveer 425.000 personen onderzoek op samenwerking met het Nazi-regime. De openbaarmaking van het CABR is aanleiding om na te gaan of de nu openbare dossiers nieuwe inzichten opleveren ten aanzien van het handelen van burgemeester Westrik tijdens de Tweede Wereldoorlog.
Daarnaast is er aanleiding om onderzoek te doen naar het handelen van de heer Van Nimwegen, zie paragraaf 1.2.

*1.1. Joachim Westrik*

Westrik werd eind 1948 veroordeeld tot een jaar voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van drie jaar vanwege zijn rol bij twee arrestaties in de oorlogsjaren. Over het handelen van oud-burgemeester Westrik (burgemeester in de periode: 1925-1944) bestaat al sinds 1945 controverse. Hiervan is - meest recent (2022) - melding gemaakt op de Bladermuur in de publiekshal van het gemeentehuis.

*1.2. Reijer van Nimwegen*

Volgens informatie in het gemeentelijk archief was Reijer van Nimwegen lid van de Organisation Todt en de NSKK. Hij is omgekomen in Wit-Rusland in 1942. Aan de hand van deze bronnen is de heer Van Nimwegen collaborateur genoemd. Over de juistheid van deze classificering bestaat verschil van mening met verwanten van de heer Van Nimwegen. Communicatie tussen gemeentearchief en verwanten hierover heeft geen uitsluitsel gegeven.

Op 21 augustus 2025 is er een brief, gericht aan alle raadsfracties, ontvangen van één van de verwanten van de heer Van Nimwegen. Hierin vraagt hij om actie richting het College en de classificatie 'collaborateur' te verwijderen. Deze brief is als ingekomen stuk toegevoegd aan de Raadsvergadering van 8 oktober 2025.

**Onderzoeksresultaat**

De uitvoering van het onderzoek betekent de realisatie van de volgende producten:

- Een essay met een beschrijving van het handelen van de heer Westrik tijdens de Tweede Wereldoorlog

- Een overzicht van de gangen van de heer Van Nimwegen tijdens de Tweede Wereldoorlog tot aan zijn overlijden in juli 1942

| **Doorlooptijd en financiën** |
| --- |
| Naar verwachting zullen beide onderzoeken medio 2026 zijn afgerond. Per onderzoek zijn de kosten vooralsnog geraamd op € 6000,= .<br>Bij overschrijding van de tijd en/of kosten neemt de onderzoeker tijdig contact op met de opdrachtgever. |

| **Kanttekeningen** |
| --- |
| Het handelen van personen, ook van personen in functie, zal altijd gezien moeten worden in de tijd. Het oordelen of bepaalde handelingen of gedragingen blijft daarmee, ondanks de zorgvuldigheid die betracht wordt bij het onderzoek, een kwestie van het achteraf interpreteren van de bekende feiten en omstandigheden die blijken uit het archief. |